

DEVECSERI UJSÁG

Társadalmi, közgazdasági és politikai hetilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 8 pengő Fél „ 4 „ Negyed „ 2 „ Egyes szám ára 20 fillér		Felelős szerkesztő: Dr. SOMOGYI KÁROLY	Kiadótulajdonos: HUSS FERENC	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Dövecser, Klapka-ucca 16. TELEFON 23. Ide intézendők a lapot érdeklő minden- nemű közlemények
---	--	--	--	---

A tél.

Nem ette meg a kutya a telet, ahogy a példaszó mondja. Sűrű hóréteg fehér párnája fedi a földet, az alvó életet s a fürgeteges időkben még az ebet sem veri ki a magyar, de maga is „tűz mellé, házba szorul”.

Hosszu téli esteken ugyan ráér a gazda, hogy gondolkodjék multakról, jövődokról, arról a szomorúságos sorsról, mely osztályrészlül jutott valamennyiünknek, akik szerencsétlenül rossz korban, rossz csillagzatok alatt születünk.

De gondolkodunk-e igazában? Vagy már annyira elfásultunk, hogy kilátástalan helyzetünkben elrejtjük fejünket, mint a strucc-madár, mikor végkép kimerülve megérzi, hogy nincs menekvés az üldözők elől.

Reménységünk mécesei a sötét gazdasági helyzetben alig-alig pislognak már; nem akarjuk és nem kívánatos, hogy azok teljesen kialudjanak. A kor szellemében van, hogy a retentó megpróbáltatások között meggyengül az akarat ereje és mindenki csodára vár, de maga nem mozdul, nem tesz semmit, hanem csak panasz-kodik és másban keresi a hibát, kormányt és politikát okoz.

A tél hava, a közömbösség kényelmes, rideg takarója pedig ráborul a lelkekre, a „kuckó mélyén alszik a magyar”.

De az állapot, — be kell vallanunk — nem ok nélkül van. Mikor mindenki azt látja, hogy hiába a megfeszített munka, a több és jobb termelés, mert hiányzik a megfelelő áron való értékesítés lehetősége, a mezőgazdasági terményeknek, állatnak nincs ára s nincs reménység sem arra, hogy a végzettszerűen megindult összeomlás meggátolható legyen.

A magyar gazdasági élet általában — nemcsak a mezőgazdaságot, kereskedelmet, ipart gondoljuk — ez időszert a bukás, az csőd szélén áll. Ezt kétség nélkül meg kell állapítani mindenkinek, aki gondolkodni tud és akar.

Valami szorongó érzés, bántó nyugtalanság fogja el mindazok lelkét, akiknek van még veszteni valójuk, de — sajnos — ezek az igen kevesek is már-már a csüggedés téli álmába kezdenek merülni. Belefárad a toll és beszéd embere is, mert minden

buzdítás, biztatás pusztában elhangzó szó és az elernyedt önbizalom süket fülekkel fogad minden intést és jótanácsot és inkább halgat a békétlenséget szitók, zavart csinálók szavára, akik aztán a zavarosban szeretnének halászni.

A tél behavazta az alvó magyar reménység vetését, de ez nem ok az elcsüggedésre, a kétségbeesésre, és a kétségbeesés adta tanácsok megfogadására. A tél nem tarthat örökké. Egy ilyen népet, mely ezer esztendő „vérzivatarai” között meg tudta tartani életét, nem irthat ki emberi gonoszság. A trionni gaztett nem marad bosszúállatnak s a tenger köny, szegvedés, nyomorúság, melynek telében most kínlódunk, nem lehet örök. ha csak a telenetlenség és gyáva helynyugvás díszesége meg nem öl bennünket.

Szorítsuk össze azért kemény daccal fogainkat, de ökleinket is.

Harcoljunk végig ezt a vértelen, de a véresnél is kínosabb életharcot, nem a magunk javáért, hanem gyermekeinkért, az unokáért, akik ha mi kitartunk; megéri a tél elmúlását, a magyar tavasz kifakadását.

Akik pedig az élen állnak és bizonyára tudatában vannak a kétségbeesztő állapotnak, vigyázzanak és dolgozzanak, mert minden legkisebb mulasztás vagy könnyelmű lépés milliókat sujt.

Bankjobbágyok az ujesztendőben.

Irtó: Gyalogh Géza.

Isten malmot lassan, de biztosan őrölnék! Minden évben megismétlődik a Mindenható csodálatos bölcsességének ez a legteljesebb megvalósulása. Érezzük, hogy ismét egy év elmúlt, amellyel megrövidült az emberi életünk. Egy év, mely csak egy tűnő pillanat az örökkévalóságban, de mégis roppant nagy idő egy emberi élet vajdó küzdelmében. Egy év, amelyben nagyságok születnek, meghalnak, sorsok szövednek, felfogások változnak, elegendő ahhoz, hogy nemcsak emberek, karrierek, hanem egész társadalmi osztályok alapjukban meggingassanak, ezáltal erőtlenné váljanak. Állépe az ujesztendőbe, új remények táplálják a lelkeket, új tervek szövednek a gonókkal agyonszállított existenciák képzetében. Mindenki vágyóva és kíváncsian néz a jobb és szebb ujesztendő felé, kérdezve, vajjon valóra váltja-e az azokat a szép kívánalmakat, amelyek barátok körében a társadalmi konvenció következtében elhangzanak.

Valóban ma igen nagy szükség van egy jobb, gazdaságilag rentábilisabb ujesztendőre és pedig legelőképpen szüksége van erre a

falusi bankjobbágyoknak, akiknek helyzete sok tekintetben a 48-as idők előttinél is szehebb, mert — igaz, annak idején urának feltétlenül szolgálja volt — előnye volt abban, hogy megélhetése biztosítva volt.

Szomorú remények táplálják ma gazdaságunk zömét, az a gazdasági létkör, amely ezt körülveszi a krízisek előjelei, amely megnyithatja a kisemberek csődjét. Az elmúlt években lejátszódó közgazdasági drámák tartalmát adtak ezeknek az országára szóló cselekményeknek, kérdéseknek. Évekkel ezelőtt a mezőgazdaság regenerálódásának az alapját a jobbtermelésben jelölték meg. Sok-sok nehézség után el is kezdődött a gazdasági berendezkedés, amely mindjárt elkövette a halálkért, amikor a mezőgazdaság, a magyar gazda sajátos belső természete s gazdasági élet összhangbáhozataláról elfeledkezett. Megfelelően szervezett hitel formának kellett volna kiegészíteni a berendezkedést. Ez kellett volna a föld további szerzéséhez, amely akár adósvétel, akár örökös részek megváltásáról legyen is szó. Aki ismeri a földművelő nép földszerző törekvését, az feltétlen átátja, hogy a mai helyzet első magvai ebbe a szervezetlenségbe lettek elhintve, amelyet azután csak táplált a magyar gazdanép közgazdaságilag sajnálatosan képzetlen felfogása, amikor a produktív befektetés improduktív jövedelmet hozott. Most tehát, amikor a krízisnek már a lépcsőjénél tartunk, kellő realitással tárjuk fel a helyzetet és ennek előidéző okait, lássuk meg a bajok főforrását, amely a mezőgazdasági hitel, a termények értékesítésének és beszerzésének bámulatos szervezetlensége folytán előállott s mondjuk meg, hogy a földművesnép további tetlen nézése az egész gazdaságunk csődjét fogja előidézni.

A „jobbtermelés” égisse alatt igen kevés gazda kerülte el az eladósodást. Néhányat fűri a saját könnyelműsége, de a legtöbb a saját hibáján kívül az őt körülvevő gazdasági berendezkedés következtében jutott a hínárok labirintusába. A plutokrácia nem a gazda, hanem ő saját maga szempontját nézte, nem számolt a mezőgazdaság természetével s a gazda összes hitelét üzemi és személyi hitellel minősítette szemben a felmondhatatlansággal egybekötött ingatlan hitellel, amelyben a kötelezettség a mezőgazdaság éves reprodukálásához van szabva. Sok gazda eladósodásának az előmozdítója az a bizonyos 3 hónapos váltó, mert a gazdanak rendszerint három hó után ép úgy nincs pénze, mint előtt. Ehhez járul még az a sok idő és költségvesztetés is, amelyet a rövidlejáratu „vijgor cambialis” adósvétel megkövetel. Az eladósodás további oka a személyi-, üzemi- és ingatlanhitel szertelen összekeverése, továbbá a realörökösödésen alapuló örökösödési törvényben a megváltásban mutatkozó hiány, amely ezenkívül még a birtok elaprózódást is előmozdítja.

A mentőakcióban a földtehermentesítés kell megoldani. Meg kell akadályozni a további eladósodást és vissza kell a hitelt a régi amortizációs kölcsönökhöz, a közkezdelt záloglevelekhez vezetni. Tévédés azt gondolni, hogy a kisebb pénzintézetek akkor kapcsolódnak a virágzó üzletág körébe, sőt mint a helyi viszonyok jobb ismerője, ebbe a legelőkétebben bekapcsolódhatnak akkor

is, ha kölcsöneiket nem akarják 20—30 évre lekötni, ilyenkor is ott van részükre az engedélyezés egy nagyobb hitelbankra. Csak kuriozumként említem a már II. Fülöp által alapított porosz Landschafokat, amelyeket a 30 éves háborúban tönkrement gazdák felsegélyezésére alapított, továbbá a skót „Cas Kredit”, amely még a legszegényebb munkásoknak is tehetővé teszi a földszerzést. E tekintetben nálunk igen sok tenni való van s így nagy feladat vár az aifrustrált szellemben működő intézetekre, legfőképpen az OKH-ra.

Nagy horderejű az értékesítés szervezetelessége, hiába a befektetés, a jó termés, ha az értékesítés szervezettel, akkor a leg-törekvőbb gazda is elveszti a további haladástól a kedvét. Ott vannak e tekintetben a szép dán példák, amelyeket a hazai viszonyokra alkalmazva a legtökéletesebben meg lehetne oldani György Endre tervét és igen sok bajnak, különösen a falusi abszintizmusnak elejét lehetne venni.

Mindezen kérdésekre a gazdaságszabályozás érdekében siessünk megoldást keresni, hogy a nagy katasztrófa elkerültesse ezeket után reméljük, hogy illetékes helyen is kellő realitás átgondolás tárgyára lesz a magyar föld sorsa, mert csak ezek után hozhat az ujesztendő a szegény bankjobbgyainknak egy jobb és szebb ujesztendőt.

Még mindig nem szűnt meg a 36 százalékos adókat.

Az érvényben levő szabályok szerint az a fél, aki általános forgalmiadóját az adókievési időszakok leletét követő 15 nap alatt, vagy a terhére fizetési meghagyással kiszabott általános forgalmiadót a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított ugyancsak 15 nap alatt be nem fizeti, a késedelem minden megkezdett hónapjára a fizetendő adó 3 százalékat köteles adópótlék címen megfizetni, ha a késedelem 1 hónapot meghalad.

Ha a késedelem 8 napnál nem több, az adópótlékot a kellő időben be nem fizetett adó 0,5 százalékában, ha 15 napnál nem nagyobb 1 százalékában, ezenfelül, de egy hónapon belüli késedelem esetén az adó 2 százalékában kell megállapítani. Az előlegfizetések elmulasztása az adó késedelmes fizetésével azonos elbírálás alá esik.

Amint a fentiekből kitűnik, a késedelem bizonyos vonatkozásaiban a lerovandó „adópótlék” nevet viselő késedelmi kamat pro anno 36 százalékos késedelmi kamatot követelnek a fennálló szabályok a befizetés pontos időben való elmulasztása esetén.

A most ismertett szabályozással szemben, amint ismeretes, az erre hivatott testületek már ismételtén tettek arra irányuló lépéseket, hogy a lerovandó kereskedelmi kamatokban a viszonylatokban, ahol a 24 százalék, illetve 36 százalékos évi kamatnak felel meg, messzemenően csökkentessék. Közvetlen, hogy Vargha Imre pénzügyminiszteri államtitkár ebben a kérdésben a pénzügyi kormány nevében határozott ígéretet tett, hogy a kormány a fent szóváltott relációkban a késedelmi kamat magassága tekintetében eddig fennállott szabályokat az elhangzott panaszok figyelembe vételével megváltoztatja. Annak, hogy az államtitkár ezt a nyilatkozatot megtette, most már jó hosszú ideje. Mindazonáltal ebben az ügyben azóta semmiféle megnyugvást keltő intézkedés nem történt, ami érthetően általános megütközést keltett.

Piaci gabona árak.

Buza	23—23 30 P	Zab	21 P
Rozs	21—21	Tengeri	22
Árpa	25—26	Burgonya	6

H I R E K

Az én szerelmem.

Elfutott az ifjuságom,
Mint a nyári zápor,
Virágszedő emlékeket
Benne mit se látok.

Hiányzott a lány, a virág,
De megvolt a járom,
Skoszor könybe veszett el a
Tündérmesés álom.

Nagy robot volt a tavaszom,
Szegénység a párnám;
Mintha ezt a világot csak
Elitélteként járnám.

S mégis oly szép most e multnak
Minden kicsi napja,
Ha lelkemben felsugárzik
Édes-anyám arca.

Mert Te voltál a kincs helyett
Ifjuságom éke;
És a legszebb lány helyett is
Tündérmesék szépe.

928. dec. 30.

Móznér Ferenc

— Választás. A nyugdíjazás folytán megfűszert kislódi körjegyzőségben december 29-én *Belak* Endre járási főszolgabíró elnöklété alatt megtartott választáson *Füv* János kislódi adóügyi jegyző választatott meg egyhangulag körjegyzővé, kit a községek részéről *Fekeli* Viktor és *Hovágnár* Pál eszperesek keltes szavakkal üdvözölték, kérvén az új jegyzőt arra, hogy a mostani nehéz, súlyos viszonyok közepette ne csak tisztviselője, de jóakaró, támogató, megerőltető barátja is legyen a községei polgárságának.

— Felolvasások. A devecseri iskolán kívüli népművelődési előadássorozat keretében dec. 20-án dr. *Karsay* Sándor j. elnök „Magyarország külpolitikai helyzete” címen tartott mélyen szántó, nagyhatású előadást. *Sikós* Péter ig. tanító pedig a művelődési szükségességét és hasznát fejtegette nagyhatású felszólalásában. Január 3-án *Molnár* József a trágázásról, *Nagy* János pedig a madarak hasznáról tartottak előadást. F. hó 10-én este 7 órakor dr. *Szalay* László főorvos folytatja nagyjelentőségű előadássorozatát „Az élvezeti cikkek merzöld hatása” címen, *Krupa* László tanító pedig a „Kulturortótenetek”-ről tart felolvasást az Ifj. Egyesület helyiségében.

— A természeti emlékek védelme. A természeti emlékek védelméről szóló törvénytervezet készült korábban a földművelésügyi minisztériumban, azonban a kérdés előbbre nem jutott és megmaradt természeti kincseinket, mint a balatonvidéki jellegzetes bazaltsapkás hegyeket, egymásután pusztítják. A Balatoni Szövetség ismét felírta a helyzet megváltoztatása végett és legutóbbi egyik üléséből *Zsitvay* Tibor képviselőházi elnök, mint ismert természetbarát, közbenjárását is kérte. A m. kir. földművelésügyi miniszter most arról értesíti a szövetséget, hogy azokra az országos érdekekre való figyelemmel, amelyek a csonka hazánkban még meglévő természeti emlékeknek az ényesztől való megmentéséhez fűződnek, intézkedett, hogy a természeti emlékek védelme az erdők fenntartásáról stb. készülő törvénytervezetbe felvéssék.

— Táncmulatság. A devecseri kath. Leányklub e hó 13-án, a jövő vasárnap tartja műkedvelő előadással egybekötött táncmulatságát a Kaszinó helyiségében. Színe kerül *Csikó* Gergely „Magymama” című vígjátéka. A mulatság iránt máris nagy az érdeklődés s valószínűleg az idei farang együtt legsikerültebb estéje lesz.

— A szőlősgazdák nagygyűlése. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete rendkívüli közgyűlésre hívta össze a szőlőtermelőket. A nagygyűlésen foglalkoznak a szőlősgazdák nehéz anyagi helyzetével. Demonstrációra készülnek az állami és községi terhek csökkentése érdekében. A közgyűlést január 20-án Budapesten a régi képviselőházban tartják meg. Kíváncsiak vagyunk, hogy a somlói szőlőbirtokosok közül jelen lesz-e valaki ezen a gyűlésen? Mert panaszkodni elegendő panaszoknak s joggal, a nagy terhek miatt, azonban nem igen láttuk, hogy meg is mozdultak volna érdekeik megóvására. Hat most itt volna az alkalom, hogy a somlóvidéki érdekeltség is tenne valamit a maga és a Somlóhegy érdekében. Mert néhány év óta nagyon visszafejlődött a somlói borexport, a legutóbbi szüret óta is igen csekély eladás történt.

— Óskori lelet. Ezen a címen beszámolt már a Devecseri Ujság a somlóvásárhelyi kápolnadomb alatti bronzkori leletről. Azóta a másik halomsírt is feltártá *Likó* Gyula muzeumi igazgató és az ott talált hamvveder töredékekből és vas löszerszámkökből megállapította, hogy az elsövel egykoru temetkezési helyről van szó. Innen jött elő darabokban egy cseréptál, melyen lovat, szarvast, madarat és egyéb állatokat mintázó díszítések voltak láthatók. Kérjük lapunk olvasóit, ha a környéken hasonló leletekről tudnának, jelentsék azonnal a Veszprémvármegyei Múzeumnak.

— Devecser és Vidéke Hitelszövetkezet igazgatósága mint megirtuk, legutóbb újja alakult. Mint most illetékes helyről közlik velünk, ez az átalakulás csak ideiglenes jellegű, a mennyiben a január hó végén megtartandó közgyűlés fog véglegesen igazgatóságot és tisztikart választani.

— Színeszet. *Tompos* Péter, a nálunk régebbről ismert színigazgató társulatával Devecserbe érkezett s előadásait szombaton este kezdi a „Zenebona” című táncos operettel a Gaál-féle mozihelyiségben.

— Músoros est Ajkán. Az ajkai iparos és polgári olvasókör december 26-án színelőadással egybekötött családi összejövetelt tartott. Előadásra került Csáthó: Te csak pipáj Ladányi 3 felvonásos szindarab, melyet a műkedvelők igen nagy sikerrel adtak elő. Különösen kitűntek *Sipos* János (Ladányi), *Sipos* Eszti (Linka), *Kiss* Jolán (Katica), *Horváth* Lajos (Darázs) stb.

— A Balatoni fürdők forgalma tekintetében a m. kir. kereskedelemügyi miniszter arról értesíti a Balatoni Szövetséget, hogy különös figyelemmel kíván gondoskodni arról, hogy a Balaton a jelentősebb dunántúli városokból is megfelelően megközelíthető, lehetőleg egy nap alatt kényelmesen megjárható legyen. A legutóbbi nyári menetrend egybeállításánál is e szempontra különös figyelmet fordított és gondoskodni kíván arról, hogy a jövő nyári menetrend keretében, lehetőleg még kedvezőbb vonatösszeköttetések létesüljenek. Utal azonban a miniszter arra, hogy a szövetség felterjesztéseiben szereplő városok fele része a Balaton szempontjából oly kedvezőtlen, hogy a mai forgalmi berendezések mellett teljesen kielégítő vonatösszeköttetés minden irányban a legjobb akarat mellett sem létesíthető. A helyzet ugyanis az, hogy a dunántúli fővonalak iránya Budapest felé húzódik, a helyi érdekű vonalak pedig a vidéki városok megközelítése érdekében épültek, tehát gyökeres változásoknak kell bekövetkezniök, hogy a Balaton fejlődése biztosítható. E tekintetben a Délisutút Bécs—nagykanizsai fővonalának és a Győr—dombóvári helyi érdekű vonalnak a Balaton érdekében való átépítése volna kívánatos, amelyre vonatkozólag életrevaló tervek vannak, csak a pénzügyi megoldás hiányzik, hogy a dunántúli városok és a Balaton között teljesen kielégítő közlekedés megindulhasson.

— Felborult az autóbusz. A hirtelen beállott nagy hóesés következtében csütörtökön reggel a Devecser—sámei autóbusz a vasútról jövet az összetört hótömegben felborult s három ablaka összetört. Szerencsére nagyobb baleset nem történt s a hiba kijavítása után tovább folytatta útját.

— Szilveszteri tréfa. Ősi szóbas, hogy mikor az esztendő legutolsó perce is leperog a végtelenség óráján, akkor egy pillanatra elalszanak a lámpák. Így volt ez az idén Szilveszter éjszaka Devecserben is, azzal a csekély különbséggel, hogy éjfél helyett 1 órakor aludtak el a villanylámpák. Hiába no: talán még a villanygépek is tudják, hogy mi mindenben hátrább vagyunk — legalább egy órával.

— Betörés. Hinger Kálmán ajtai hentes és mészárosmesternek a Vörösközben levő főközlétébe a múlt szombaton éjjel eddig ismeretlen egyén betört. A sok jöfőle szalámik helyett csak a kasszában levő néhány pengőt vitte el. A nyomozás megindult.

— Erzsébet Királyné Szálló Budapest, V. Egyetem-utca 5. Elsőrangú családi szálló a Belváros központján. 100 szoba, központi fűtés, vízvezeték mosdók, lift, fürdőszobák. Egy ágyas szobák 5—9 P-ig, két ágyas 6—12 P-ig. A szállóban van közkedvelt étterem, kávéház, sörfőző pince. Saját termései somló borok. Esténként a legjobb cigányzene. *Szabó Imre tulajdonos.*

— A községek Irodaszer szükséglete. A belügyminiszter nemrégiben körrendelettel külön is felhívta a törvényhatóságok útján a községi előjárások figyelmét arra, hogy ruggyantábelgyező és karbonpapír szükségletét a belföldi ipar révén fedezheti, ennek folytán ezen cikkek beszerzésénél különös gondot fordítsanak arra, hogy kizárólag magyar termékeket szerezzenek be. Bár az 1907. évi III. t.-c. hatálya természetesen a községek beszerzésére is kiterjed, mégis örvendetes ennek a rendeletnek kibocsátása, minthogy oly cikkekéről van szó, amelyeket az érdekelt hatóságok túlyomórést kereskedők útján szerzik be. Minthogy azonban a rendeletek esetleg félreértésre is adhatnak alkalmat, amidőn csupán a rendeletben felsorolt cikkeknek a magyar ipar révén való beszerzését írja elő, a Magyar Iparosok Országos Szövetsége a kereskedelmi minisztériumhoz fordult és közbenjárását kérte egy kiegészítő rendelet kibocsátására a magyar papírpapír és egyéb irodai szereket előállító iparnak érdekében. A magyar papírpapír az utóbbi években jelentős mértékben fejlődött és irodai és nyomdai papirokat is előállít és az idetartozó cikkek közül a magánfogyasztás szükségleteinek jelentékeny részét is képes fedezni. Minthogy pedig az irodai papír éppen úgy, mint egyéb irodai szereket: tollszárakat, írótolakat, írónokat stb. a községek főképpen a kereskedelem révén szerzik be, feltétlenül szükségesnek látszik egy oly rendelet kibocsátására, amely a községeket figyelmezteti, hogy a nyomtatványokhoz és irodai célokra szükséges irodai és nyomdai papirok, továbbá tollak, tollszárak, írón, írónvédő, irodai kapcsok a hazai ipar megfelelő mennyiségben és minőségben állít elő, és amennyiben ezen cikkeket a kereskedelem révén szerzik be, a szállító kereskedőket arra kötelezzék, hogy kizárólag magyar gyártású árukat szállítsanak.

Trágyaeladás.

Tőzegfakal, komposzfakal és istállótrágyákat legolcsóbb árban, legjobb minőségben szállít

— a Magyar Tőzegfakal Trágyaelvétel —
Központi iroda: Budapest, Mária Valéria-u.
15/a. Irodai órák: 9—12-ig.

Teljesen új, pedálos zongoraalakú fedett

CIMBALOM

eladó. Cim a kiadóban.

A nagyjenői palánk.

Irta: Porkoláb István.

II.

A lakosok mindennemű jobbágyi munkát teljesítenek, ugymint három napi kaszálást, bort, fát szekereznek a várórség számára; a hordó abroncsokat maguk elviszik; a pálosok elhagyott kolostora mellett levő szántóföldeket munkálják, melyekről a püspöknek dézsmát adnak. A korcsmában a bort győzri mérték szerint árulják, árát a tiszt határozza meg. A szőlőhegy Somló hegynek nevezetik. A szőlőhegy nem igen terjedelmes, a Choron családé és a vásárhelyi apácáké. A hegyvám a következőleg fizetetik: egy negyed szőlőtől egy akó. A külbirtokosok tizedet fizetnek és ezek öfelségének hatóságához tartoznak. Tíz portától a püspöké a dézsma egy a borból, mint a gabonából. Fizetik a kereszténység adóját. Az elhagyott földek után egy köböllel adnak. A templom Szent Miklós tiszteletere van szenteive. Plébániái egyházuk volt és van Kisjenő nemes közbirtokosági községben, melynek belsejéből a képek és egyéb szerelmények kúpusztítottak. Két szőlője volt a Somló hegy kisjenői részén, melyeket Draskovics uraság segedelmű nekik adott és most is kéri. Van e helyben még egy másik templom, a Szent Mária Magdolna tiszteletere, mely a remete Szent Pál szerzeteseknek kolostorához tartozik. Ennek kertjébe most a püspök bírja, melyben káposzta termeltetik. A szántóföldek szinte a püspök részére műveltetnek, nyolc holdba 18 mérő mag vettetik, a rét is kaszálattik. Van tilos erdő is. Ezen templom birtokához tartozó „Barátfalva” nevű pusztát a Choron család hatalmaskodva elfoglalta, melyet azonban visszaadni tartozik. Ugyan a templom erdejének nagy részét is elfoglalta, hova a marhák ha beegelnek, keményen birságot érettek. Ezen kívül az említett Kovács Vince bír egy szőlőt, melyre 40 kapásnak munkája szükséges, továbbá egy rétet. Mindkettő hajdan Szent Magdolna vagy Szent Miklós templom volt. Ezekről a szabadalmazott azt állítja, hogy zálogban vagy vételjogon bírja. Ugyanó két fél, azaz egy egész jobbágyi telket bír, jöllehet csak fél telkre volt szabadalmazva, utóbb másfél telket veit és ezt is kiváltságosan akarja birni, ami a többi lakosokra terhes. Ez is a püspök uraság véleményére bizatik. Ugyanez a szabadalmás semmi dézsmát sem ad, sem az elfoglaltról, sem a tulajdonról. (Az idézett kéziratban lévő fordítás szó szerinti másolata.)

Ez az oklevél vázlatképet adja Nagyjenő XVI. századvégi viszonyainak. Megtudjuk belőle a helység rangját: palánk és *mezőváros* — volt, tekintélyes hely, mely mindinkább veszít régi dicsőségéből. Vásárjogának is kellett lenni, mint mezővárosnak, de amiről hallgat forrásunk. (A jogutód Tüskevárnak szintén van, ez azonban jóval újabb és nem nagyjenői eredetű.) Lakói jobbágyok (zsóllérek), a 9 dezerterrel együtt 40 család, minden szokásos terhet viselnek, amihez még a pozsonyi várórség számára bor- és fa-szállítási kötelezettség járult. Lakja néhány kiváltságos család is, a prediálista Gógós és szabados Kovács, később mindkettő országos nemességre emelkedett. Természetesen ők, a kiváltságosak, viszik a helység életében

a vezérszerepet, főleg a Kovács sarjadjékok nevezetes vitézkedő emberek: a palánk hadnagyai. Egyetlen kötelezettségük a kardforgatás. Békés időben a püspök-földesur kíséretét képezik, ha a sor rájuk kerül.

Nagyjenő képe eszerint nem látszik túlsötétnek, azért legkevésbé sem virágos. A török rémalakja ott kísért mindenütt. Lám a helységhez tartozó *pálos monostort* már el is pusztította; lakói szétfuttattak a *barátfalvi* birtokukra Csoron János tette rá hatalmas kezét. „Visszaadni tartozik” — mondja az írás vigasztalón. Csakhogy Csoron sohse adta vissza, birta mig élt, halála után pedig örökösire szállt. Aki bírta: marta!

A gazdagirtú pálos kolostor után nemsokára sor került az immár leszegényedett Nagyjenőre is. 1595. újrased a török tüzcsövája s az eddiginél nagyobb lánggal ég Somlóvidéken évtizedeken keresztül. A töröktől való félelem oly nagy akkoriban, hogy a kihalt vásárhelyi premontrei apácákat felváltó pozsonyi klariszákát a jó távol eső Sárváron iktatják birtokba. Így értjük meg, hogy Nagyjenő, mely 1592-ben még elég népesnek mondható az akkori viszonyokhoz képest, felszárad multán annyira „elfogyatkozott”, hogy földesura szükségének látta helyette a mai Tüskevár települését szabadalmakkal előbeigétni. Itt az új telepen ebben az időben már — 1658-ban kelt Tüskevár telepítőlevele — gyökeret vert az élet s amilyen arányban nőtt, gyarapodott a védettebb erdő, mocsaras helyen, a régi pálos kolostor romjai körül keletkezett Tüskevár, ugy fogott el a laskankint Nagyjenő. Végig a XVII. századon van ugyan még nyoma s később a XVIII. század elején is „akad anyakönyvi bejegyzés Nagyjenőből, ekkor azonban már alig pár házból állt s 1730—40 táján végkép elnyelte a mulandóság örvénye. Romjai után neveztek el egykori helyét „Köhányási”-dűlőnek.

Az elenyészett Nagyjenő helység jogutóda és folytatása: Tüskevár. De a kettőt egynek venni, amint több monográfus megtette, legalább is felületesség.

(Folyt. köv.)

— Alapított 1847. —

SCHUNDA V. J.
hangszergyár es hangszerüzlet

m. kir. udvari szállító stb.

Budapest. Iy., Gróf Károlyi-u. 5 és Magyar-u. 18
MINDENNEMŰ HANGSZER, alkatrészek,
hurok és szakszerű javítások kaphatók. Továbbá
ZONGORÁK, PIANINÓK és HARMONIUMOK
eladása, becserelése, bérbeadása, javítása,
— hangolása és vétele. —

LEGÚJABB RENDSZERŰ GRAMOFONOK, LEMEZEK

Legkedvezőbb részletfizetési feltételek mellett is.

Lehető legjobbat a legutányosabb áron!

Hirdetéseket jutányosan
felvesz a kiadóhivatal

Olcsón és jól vásárolhat

Lénárt Testvérek Utódánál

gummisarkot, cipőkrémet, cipőfűzőt, bőrvaselint,
ostor, ostornyelet s minden cipész, eszmadia és
szíjgyártó kellekeket.

Devecser, Baross-u. 6. szám.

Eladó bika

Egy 18 hónapos, pörösarka
tenyészbika
szabadhasból eladó. Bővebbet
a tulajdonos:

SZABÓ GYÖRGY
Padrag.

Kiadó

Klapka-u. 15. szám alatt egy
üzlethelyiség.

Bővebbet: Reininger József divatru
kereskedőnél.

Eladó

6 üléses N. A. G. gyártmányu

AUTO

üzemképes állapotban

Cím a kiadóban.

A Somlóvásárhelyi Gyümölcsértékesítő
és Központi Szosztató Szövetkezet
ajánlja elismerten jóminőségű

pálinkáit

Allandó raktár torkoly-, seprő- és
gyümölcspálinkákból. Eladás nagyban
és kismértékben.

Naptárszükségletét

dus választékban
olcsó áron szerezheti be

Huss Ferencnél

Urakalmak, gazdák
figyelmébe!

Bánóczy Zoltán tináruzeme
Veszprém, Urkút-u. 4. szám.

Kidolgozza nyarabőrjelt cipő-, csiz-
ma- és szilárdbőrnek, barány,
nyul, róka stb. bőrjelt szőrmenek,
szarvas és az bőrjelt ruházati célra
a legolcsóbban.

Ekszer -- részletre.

Tisztelettel tudatom m. f. ve-
vőimmel, hogy az őszi szezon be-
álltával állandóan raktáron tartok
mindennemű aranyárut, melyet
hitelképes egyéneknek kedvező
részletfizetésre is adok.

Raktáron vannak arany férfi- és női
láncok, női és férfi aranyórák, fűg-
gök, gyűrűk és melltűk, továbbá min-
den fajta márkás zsebórák. Kérem raktáram
vételkingszer nélküli megtekintését.

Teljes tisztelettel:
Lampé Zoltán

órák-ékszerész
Devecser.

Jókarban levő Singer-varrógép

olcsón eladó. Cím a kiadóban.

Eredményesen

HIRDETHET A

Devecseri

Újságban

Akar vidékről új és értékes vásárlóképes vevőket?

Hirdessen a vidéki lapokban!

A kétoldalt felsorolt 92 város bárme-
lyikében, a legelterjedtebb és legnagyobb
peldányzámban megjelenő egy-egy lapjában
közvettesem hirdetését:

1. Egy hasáb 30 m/m nagyságban mint ez
a minta

Ha tetszésszerinti 12 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	48 P.-ért
Ha tetszésszerinti 25 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	96 P.-ért
Ha tetszésszerinti 50 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	175 P.-ért
Ha mind a 92 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	300 P.-ért

2. Egy hasáb 60 m/m nagyságban, mint
ez a minta

Ha tetszésszerinti 12 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	95 P.-ért
Ha tetszésszerinti 25 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	190 P.-ért
Ha tetszésszerinti 50 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	340 P.-ért
Ha mind a 92 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	585 P.-ért

Ha egy város lapjában legalább három-
szor egymásután hirdet, külön 5
százalék engedmény.

Elsőrendű, hasznalhajtó, ered-
ményhezó vidéki
propaganda!

Minden hirdetésről támlapot küldök.
A hirdetések feltűnő elhelyezésére igen nagy
gondot fordítok.

Kívánatra ötletes hirdetési szó-
vegeket adok.

Ha bármilyen bel- és külföldi lapban
akar hirdetni, forduljon bizalommal ország-
szerte előnyösen ismert hirdetési irodához!

ERDŐS JÓZSEF

Budapest, II. Vitéz-ucca 2.
Telefon: Automata 602-58.

- Kunszentmiklós
- Magyaróvár
- Makó
- Mezőberény
- Mezőkövesd
- Mezőtúr
- Miskolc
- Mohács
- Monor
- Nagykanizsa
- Nagykőrös
- Nyiregyháza
- Ózd
- Croszháza
- Papa
- Pásztó
- Pécs
- Pesterzsébet
- Pomáz
- Rákospalota
- Ráckeve
- Salgótarján
- Sarkad
- Sárospatak
- Sátorajaujhely
- Soltvadkert
- Sopron
- Szarvas
- Szeged
- Szeghalom
- Székesfehérvár
- Szekszárd
- Szenten
- Szigetvár
- Szolnok
- Szombathely
- Tapolca
- Tata
- Tatacíváros
- Törökszentmiklós
- Tótkomlós
- Turkeve
- Újpest
- Vác
- Veszprém
- Zalaegerszeg